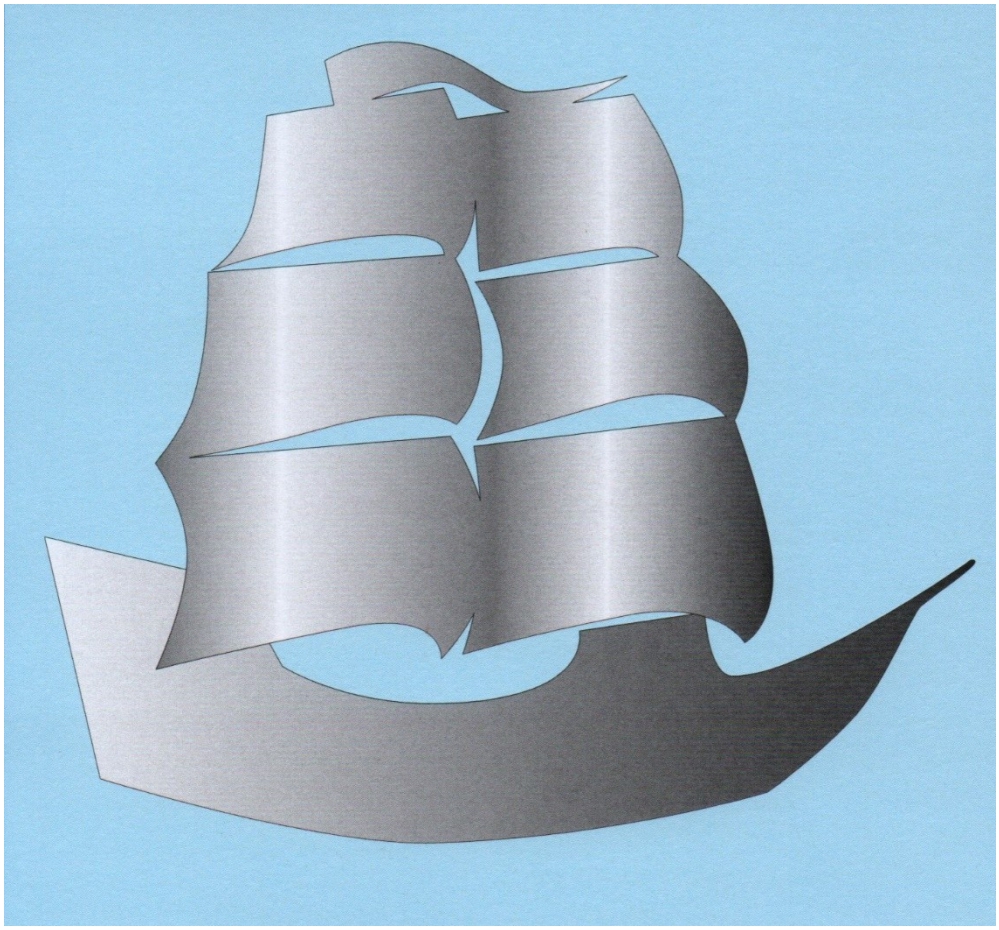
IN HET ZELFDE

SCHU-Y-I-IJ-T-JE

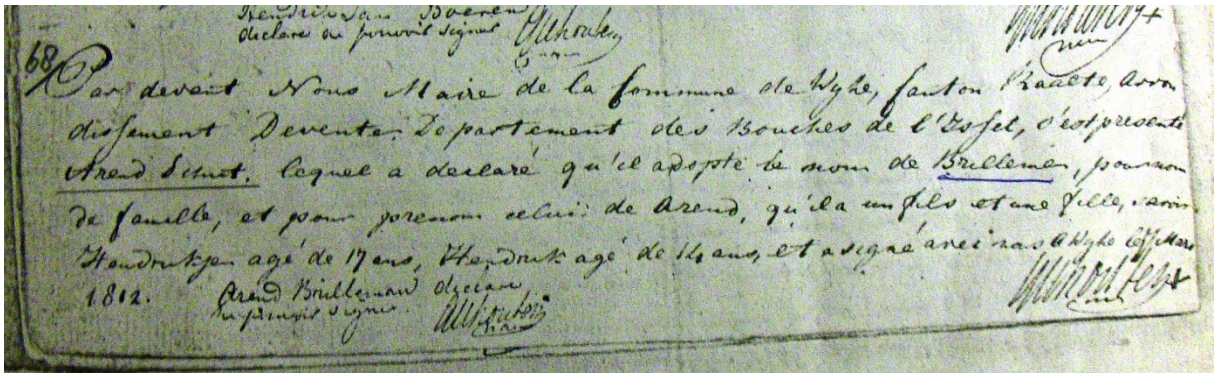

SCHU(I)T → BRILLEMAN

CODE BR

SCHU(I)T-BRILLEMAN

We kennen een aantal geslachten die in de periode 1811-1812 de naam Schuit, Van der Schuit, Schuitema of Schuitemaker aannemen. Maar er is ook een geval in de omgekeerde vorm.
Naamsaanneming Wijhe 1812: Akte 68
Arend Schuit neemt de naam Brilleman aan, voor hemzelf en zijn kinderen Hendrikjen, 17 jaar en Hendrik 14 jaar.

Met deze wetenschap gingen we op zoek of we meer konden vinden en waar de naam Schuit mogelijk vandaan kwam. We hadden een verklaring gevonden voor de naam Schuit, maar niet waarom Arend de naam Brilleman heeft aangenomen. We waren begonnen met dit artikel toen half oktober 2026 een email binnen kwam van Thijs Brilleman. Hij vroeg of wij het bovenstaand document hadden en kwam met een verklaring voor de naam Brilleman.
Daar waren we natuurlijk blij mee. Waar we minder blij mee waren is wat hij meldde over de naam. Wij hebben dezelfde fout gemaakt als degene die het bericht op de site van het archief had geplaatst.

Het gaat niet om SCHUIT maar om SCHUT.
De eerste indruk geeft Schuit. De naam Schut is ook logisch met de verklaring die we hadden voor de naam. We hebben een aantal gevallen van Schut en Schute met Schuit en Schuite, dus vonden we het een aannemelijke verklaring.
We hebben aan deze Schu(i)t de code BR gegeven.

We vonden dat Arend bij het huwelijk met zijn tweede vrouw Jennichjen woonde aan het schuttenhuis of op de schuttenplaats bij Tongeren. Tongeren is nu een veldnaam en valt nu onder het buurtschap Elshof.
Zijn keuterij "aen 't Schuttenhuis / op Schuttenplaets in Tongeren" is volgens het kadaster van 1832 het erve Schuttenhuis, Wijhe G 426. Dat ligt in het westen van Tongeren, ongeveer 5,6 km van de Bril. In de volkstelling Wijhe 1795 staat hij als "Arent Schutte, caatersteede". Arend blijkt allang zijn nieuwe naam te hebben gebruikt. In de rechterlijke protocollen van Wijhe staat hij op 2 juli 1794 als keurnoot "Arent Brilman", achttien jaar vóór de officiële naamaanneming. In 1801 en 1802 is "het Schutten plaatsjen" in Tongeren "in gebruik bij Arend Brilman"; hij pachtte het van het goed Anhem (familie Bentinck). De naam van 1812 was dus geen nieuwe keuze, maar de vastlegging van een naam die hij al jaren droeg. "Schut" was de naam van de plek waar hij woonde.

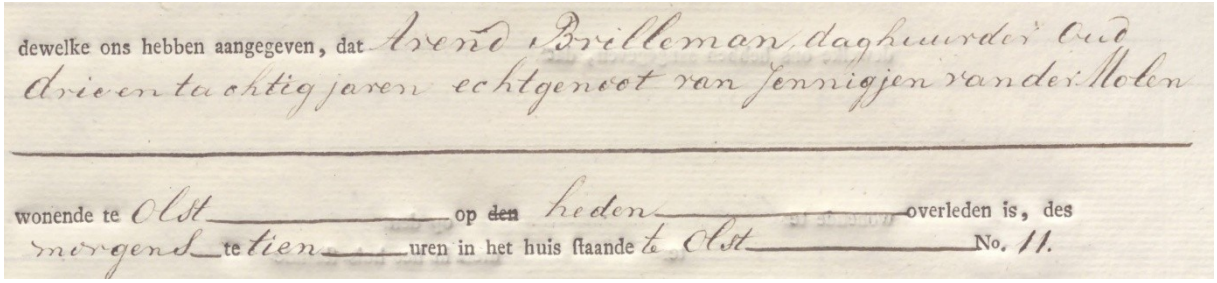
De naam Brilman-Brilleman is vrijwel zeker afkomstig van de katerstede De Bril of Het Brilman bij de Havezate de Velner in Tijenraam bij Raalte.

De naam Katerstede is een afgeleide van Kot of Kate. De perceeltjes werden verpacht aan keuters (keuterboeren), die er een huisje bij bouwden. Een dergelijk huisje werd een kot of kate genoemd. Namen die eindigen op -cate of -kate verwijzen naar een 'keuterverleden'. Bij de verdeling van de gemeenschappelijke gronden kregen deze keuterboertjes vaak de gelegenheid om de stukjes grond, die ze geleidelijk bij hun katerstede hadden getrokken, te kopen. Dit begrip komt voornamelijk voor in Salland, aan de IJssel, Twente en de Achterhoek.

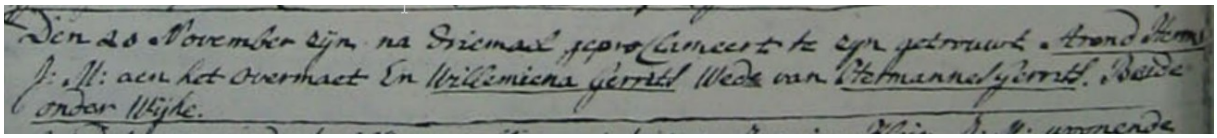

Het gebied waar de oorsprong van de familie ligt. De driekhoek Olst-Wijhe-Raalte.

1 Arend Herms Schut/Brilleman
Hij is geboren ongeveer 1744.
Zijn geboorte/doop hebben we niet gevonden.
In Olst is er een Harmen Gerrits getrouwd met Jennigje Arent. Deze zouden zijn ouders geweest kunnen zijn. Ze kwamen van Olst, maar de in de doopboeken uit de tijd dat Arend geboren zou kunnen zijn, ontbreken helaas een paar jaren.
Hij was daghuurder van beroep.
Arend is overleden op 12-10-1827 in Olst, 83 jaar oud.

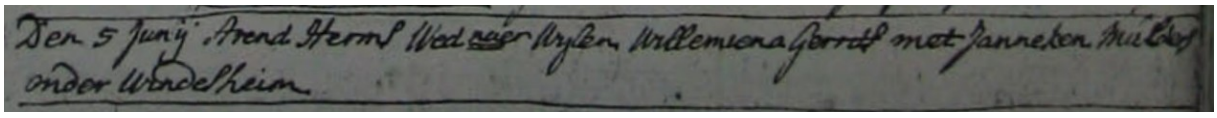

dewelke ons hebben aangegeven, dat Arend Brilleman daghuurder oud
drie en tachtig jaren echtgenoot van Jennigjen van der Molen
wonende te Olst op den heden overleden is, des
morgens te tien uren in het huis staande te Olst No. 11.

Arend: trouwde tweemaal. De eerste keer 39 of 40 jaar oud, op 21-11-1784 in Wijhe met

Willemiena Gerrits .
Bij het huwelijk is zij weduwe van Hermannus Gerrits met wie zij trouwde als jongedochter van Wijhe op 18-03-1781 in Wijhe.
Hermannus Gerrits*, zoon van Gerrit Lammers en Aaltje Jacobs.*
Hij is gedoopt op 18-01-1756 in Wijhe.
Hermannus is begraven op 20-02-1784 in Wijhe, 28 jaar oud.
Willemiena is begraven op 09-12-1790 in Wijhe.
Begraven de geweezen huijsvrouw van Arend Neijland, het graf tegenover de school in de greeve van Aanem. (Het graf van het erve Anem)
Ze is gedoopt op 25-02-1753 in Wijhe, als dochter van Gerrit Teunis van de Waijer en Willemina Gerrits. Haar vader komt ook voor als Gerrit Steffens.

Arend trouwde voor de tweede keer, 46 of 47 jaar oud, op 05-06-1791 in Wijhe met

Jennigjen Hendriks van der Molen , 38 of 39 jaar oud.
Zij is geboren rond 1752.
Jennigjen is overleden op 25-07-1830 in Duur. (Olst), 77 of 78 jaar oud.

Bij huwelijk Janneken Mulders onder Windelheim. Bij de doop van haar kinderen is zij Jennichjen Hendriks. Zij woonden aen't schuttenhuis of op schuttenplaats in Tongeren.
Bij haar overlijden worden de namen van haar ouders niet vermeld,. Alleen als Jennigjen van der Meulen. 78 jaar, weduwe Arend Brilleman

Kind van Arend en Willemiena:

1 Harmen Jan Arends
Hij is gedoopt op 28-11-1790 in Wijhe.
Harmen is overleden, 23 dagen oud. Hij is begraven op 21-12-1790 in Wijhe.
Bij het begraven is de naam van zijn vader Arend Neijland.

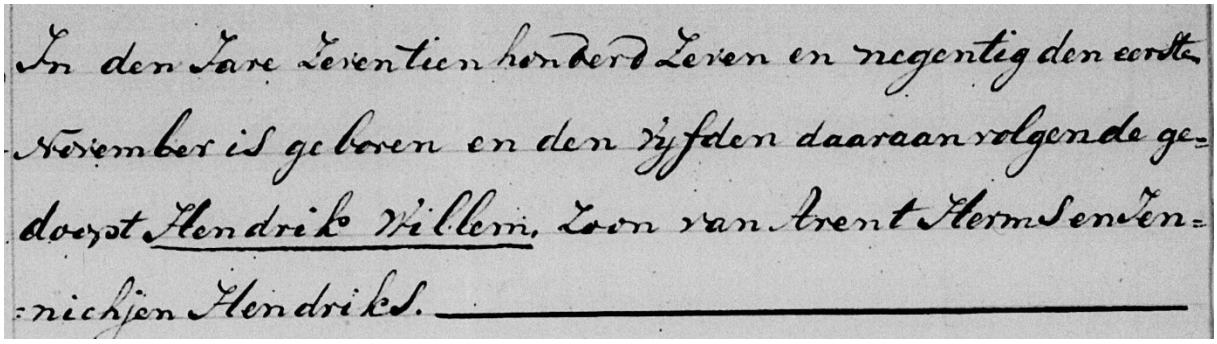
Kinderen van Arend en Jennigjen:

2 Willem Arends
Hij is geboren op 23-03-1792 in Wijhe en daar gedoopt op 25-03-1792.
Willem was aen 't Schuttenhuis in Tongeren geboren.
Hij is begraven op 23-05-1794 in Wijhe, 2 jaar oud.

3 Hendrikje Brilleman
Zij is gedoopt op 28-06-1795 in Wijhe. Geboren op de Schuttenplaets in Tongeren.
Zij was daghuurster van beroep.
Hendrikje is overleden op 24-09-1865 in Veesen. (Heerde), 70 jaar oud.
Hendrikje trouwde als Hendrikje Herms, 29 jaar oud, op 04-06-1825 in Olst met

Simon Dijk , 21 jaar oud.
Simon is geboren op 12-02-1804 in Wijhe, zoon van Harmen Simon Dijk en Maria Alberts .
Simon is overleden op 16-05-1846 in Hoorn. (Heerde), 42 jaar oud.
Hendrikje kreeg een zoon voor haar huwelijk met Simon.
Gerrit Berends Brilleman.
Hij is geboren op 16-05-1822 in Olst.
Gerrit was arbeider van beroep.
Hij is overleden op 17-08-1883 in Deventer.
Gerrit trouwde voor de eerste keer op 15-04-1843 in Heerde met
Bartha Velds
Zij is geboren op 09-08-1818 in Veessen (Heerde).
Bartha is een dochter van Hendrik Jan Velds en Catharina Vedders.
Zij is overleden op 07-07-1851 in Duur (Olst)
Uit dit huwelijk twee dochters en één zoon.
Gerrit trouwde voor de tweede keer op 13-09-1851 in Olst met
Berendina Hulleman
Zij is geboren op 19-04-1831 in Wijhe.
Berendina is een dochter van Gerrit Hulleman en Martha Nagelhout.
Zij is overleden op 27-07-1905 in Deventer.
Uit dit huwelijk vijf zonen en één dochter.

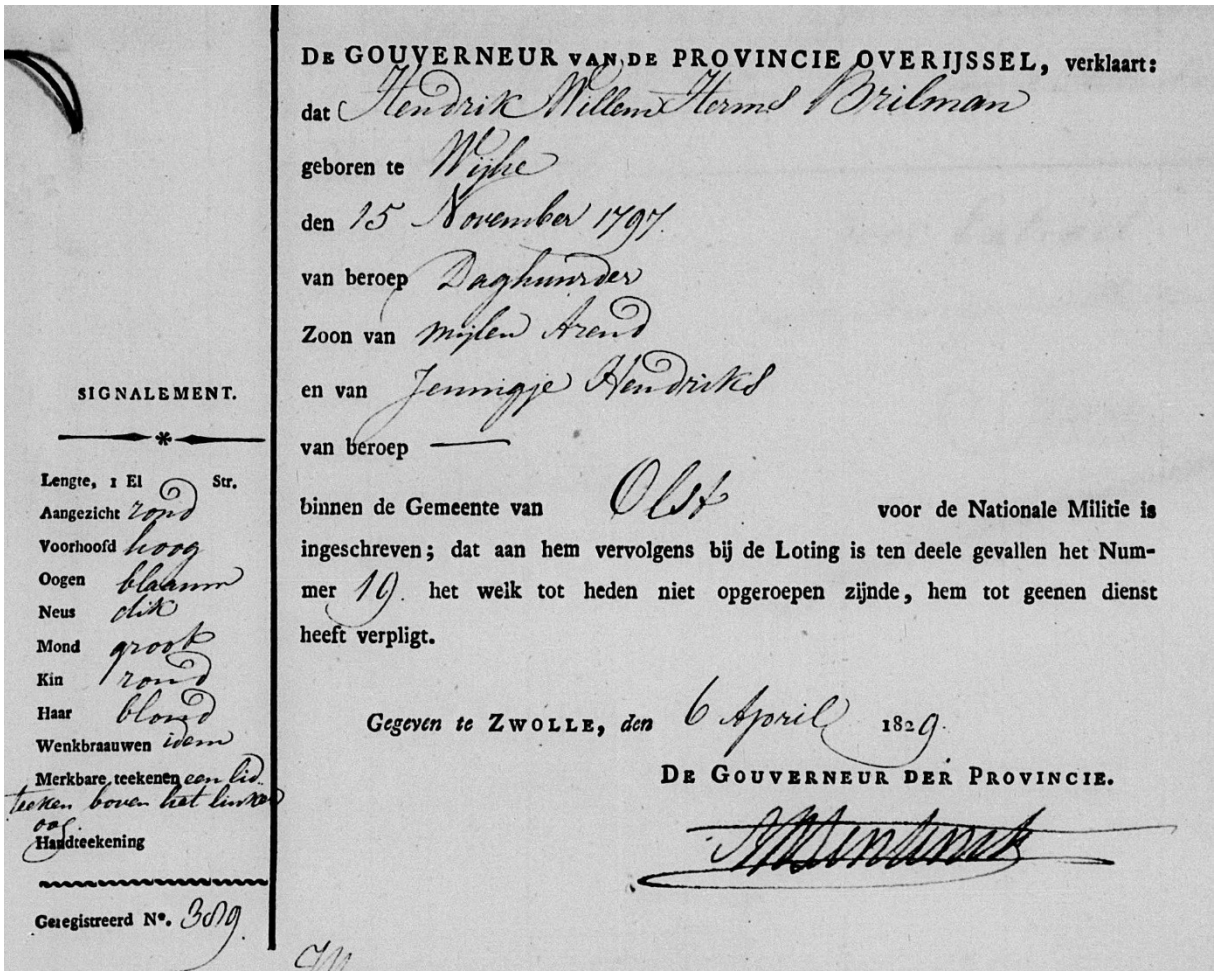
4 Hendrik Willem Brilleman
Hij is geboren op 01-11-1797 in Wijhe. (Op Schuttenplaets in Tongeren) en vier dagen later gedoopt.

In den Jare Zeventien honderd Zeven en negentig den eerste
November is geboren en den vyfden daaraan volgende ge-
doopt Hendrik Willem, Zoon van Arent Hermsenzen
en nichjen Hendriks.

Hij was daghuurder van beroep.
Hendrik is overleden op 24-05-1847 in Hengforden. (Olst), 49 jaar oud.

In zijn huwelijksbijlagen vinden bij het Certificaat militie een afwijkende geboortedatum, namelijk 15 november 1797.
Ook daarin zijn signalement.
Zijn lengte wordt helaas niet vermeld, verder een rond aangezicht, hoog voorhoofd, blaauwe ogen, dikke neus, grote mond, ronde kin, blond haar en wenkbrauwen en een lidteken boven het linkeroog.
Hendrik trouwde, 31 jaar oud, op 30-04-1829 in Olst met

Hendrikje Tichelaar , 32 jaar oud.
Hendrikje is een dochter van Dirk Lodewijks Tichelaar en Hendrina Gerrits .
Zij is gedoopt op 13-11-1796 in Hattem.
Hendrikje is overleden op 20-08-1871 in Olst, 74 jaar oud.

DE GOUVERNEUR VAN DE PROVINCIE OVERIJSSEL, verklaart:

dat Hendrik Willem Herms Brilman

geboren te Wijhe

den 15 November 1797

van beroep Dagloonder

Zoon van wijlen Arend

en van Jenneke Hendriks

van beroep —

binnen de Gemeente van Olst voor de Nationale Militie is ingeschreven; dat aan hem vervolgens bij de Loting is ten deele gevallen het Nummer 10. het welk tot heden niet opgeroepen zijnde, hem tot geenen dienst heeft verpligt.

Gegeven te ZWOLLE, den 6 April 1829.

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE.

SIGNALEMENT.

Lengte, 1 El Str.
Aangezicht rond
Voorhoofd hoog
Oogen blaauw
Neus dik
Mond groot
Kin rond
Haar blond
Wenkbraauwen idem
Merkbare teekenen een lid. teeken boven het linker oor
Handteekening

Geregistreerd N°. 3809.

Dit echtpaar had één dochter en vijf zoons

Het nageslacht van Arend Herms leeft voort uit de kinderen van Gerrit Berend en Hendrik Willem. Allemaal met de naam Brilleman, maar genetisch twee verschillende takken.

Dit is een uitgave van de Stichting Schu-y-i-ij-t.

Bronnen: WieWasWie
My Heritage
Geneanet
Delpher
Historische Vereniging Raalte
Historische Vereniging Wijhe
Overijssels Archief
Katerstede.nl
Thijs Brilleman
Google maps

Auteur Jan Schuit
Oktober 2026